

Fakulta zemědělská
a technologická
Faculty of Agriculture
and Technology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FAKULTA ZEMĚDĚLSKÁ A TECHNOLOGICKÁ

Název katedry

Disertační práce - autoreferát

Struktura a ekonomická efektivnost
sociálního zemědělství v ČR

Autor práce: Mgr. Tomáš Chovanec

Vedoucí práce: doc. Ing. Jan Moudrý, Ph.D.

České Budějovice
2024

1.1 Úvod

Disertační práce se zaměřuje na zkoumání konceptu sociálního zemědělství, které představuje spojení mezi tradiční zemědělskou činností a poskytováním sociálních a zdravotních služeb pro zdravotně znevýhodněné pracovníky. Hlavním cílem práce bylo analyzovat současné využití sociálního zemědělství v České republice, identifikovat jeho klíčové přínosy a omezení a nabídnout návrhy na jeho další rozvoj. Studie, rozbor a analýzy byly nastaveny tak, aby poskytly relevantní obraz o tom, jak tento koncept funguje v praxi a jak přispívá k sociální integraci znevýhodněných osob a k udržitelnému rozvoji venkovských komunit. Důraz byl kladen na propojení teoretických přístupů s praktickými zkušenostmi a na analýzu různých dopadů této praxe.

1.2 Vymezení sociálního zemědělství

Sociální zemědělství představuje koncept, který má kořeny v několika oblastech, včetně zemědělství, sociální práce, zdravotní péče a komunitního rozvoje, a jeho hlavním cílem je nabídnout podpůrné prostředí pro osoby se zdravotním (sociálním) znevýhodněním. Právě propojení těchto různých aspektů dává sociálnímu zemědělství jeho unikátní charakter. V České republice, podobně jako v dalších evropských zemích, je koncept sociálního zemědělství relativně nový. Přesto však vykazuje značný potenciál, zejména v souvislosti s postupující diverzifikací zemědělské výroby a snahou o nalezení nových forem udržitelného rozvoje venkovských oblastí. Sociální zemědělství nabízí zemědělcům možnost rozšířit své podnikatelské aktivity o služby pro osoby se specifickými potřebami, čímž se nejen zvyšuje ekonomická stabilita farmy, ale také posiluje sociální soudržnost a zlepšuje kvalita života ve venkovských komunitách.

Jedním z klíčových aspektů sociálního zemědělství je jeho přínos pro pracovní integraci znevýhodněných osob. V rámci těchto farem je kladen důraz na to, aby se účastníci zapojili do smysluplných a pravidelných činností, které jsou pro ně přizpůsobeny podle jejich individuálních schopností a potřeb. Tito lidé, kteří by jinak mohli čelit sociálnímu vyloučení, mají možnost rozvíjet nové dovednosti, posilovat své pracovní návyky, zlepšovat své fyzické a psychické zdraví a zvyšovat svou sebeúctu a pocit sociálního začlenění. Díky propojení zemědělských činností s terapeutickými a vzdělávacími aktivitami získávají účastníci nejen pracovní zkušenosti, ale také osobní růst a větší sebevědomí.

Z hlediska ekonomického rozvoje je sociální zemědělství příkladem multifunkčního zemědělství, které propojuje produkční funkci farmy s poskytováním nekomoditních služeb, jako je zdravotní a sociální péče. Tento model přináší zemědělcům nové možnosti diverzifikace příjmů a zároveň zvyšuje hodnotu jejich farmy pro místní komunitu. Díky tomu se farmy mohou stát důležitými centry venkovských oblastí, které nabízejí nejen pracovní místa, ale také důležité sociální a terapeutické služby pro obyvatele regionu.

1.3 Sociální zemědělství v ČR

V České republice se sociální zemědělství rozvíjí postupně, ačkoliv zatím nedosahuje takového rozmachu jako v některých západních zemích, například v Nizozemí, Německu či Itálii. Klíčovou výzvou pro jeho další rozvoj je nejen zvýšení povědomí o jeho přínosech, ale také vytvoření legislativního a institucionálního rámce, který by podpořil jeho širší implementaci. V současné době chybí specifická právní úprava, která by poskytla stabilní základ pro fungování sociálních farem, a zemědělci, kteří se rozhodnou zapojit do této činnosti, často narážejí na překážky spojené s financováním a administrativními požadavky.

Z akademického hlediska je sociální zemědělství v České republice relativně málo probádané, a proto disertační práce představuje příležitost přinést nové vědecké poznatky. Tato práce může poskytnout teoretický rámec pro další studium a výzkumy nejen v oblasti zemědělství, ale i v oborech jako jsou sociologie, psychologie a ekonomika. Přínos disertační práce spočívá i v tom, že umožní zkoumat mezioborové souvislosti a aplikovat výzkumné metody napříč různými disciplínami.

Zpracování tématu sociálního zemědělství je důležité i pro širší společenskou debatu o udržitelnosti a sociální odpovědnosti. Sociální zemědělství není jen ekonomickým modelem, ale představuje také etický přístup k podnikání a k péči o znevýhodněné skupiny obyvatel. Tato práce se tak zabývá nejen teoretickými aspekty sociálního zemědělství, ale i jeho praktickými důsledky a možnostmi uplatnění v českém kontextu.

Sociální zemědělství v České republice prošlo v posledních letech dynamickým rozvojem, zejména díky systematickému přístupu a vydávání odborných materiálů, které přibližují tento koncept širší veřejnosti. Tento inovativní přístup propojuje zemědělskou činnost s poskytováním sociálních, ekonomických a environmentálních služeb. Organizace, které sociální zemědělství částečně či plně implementují, poskytují

cenné příklady dobré praxe a současně podporují cílové skupiny, mezi něž patří například sociálně znevýhodnění jedinci, osoby s fyzickým či mentálním postižením a další skupiny, které čelí sociálním či zdravotním problémům.

Tento koncept v České republice navazuje na mezinárodní termíny jako Social Agriculture, Green Care Farming nebo Farm Therapy, které jsou zaměřeny na integraci znevýhodněných osob do společnosti prostřednictvím zapojení do zemědělských aktivit. Práce v zemědělství těmto lidem pomáhá řešit jejich zdravotní, sociální a ekonomické problémy. Sociální zemědělství zároveň nabízí zemědělcům možnost diverzifikovat své příjmy a vytvářet prostředí, kde mohou znevýhodnění jedinci získávat pracovní návyky a zlepšovat svou fyzickou a duševní kondici.

1.4 Sociální zemědělství mimo ČR

Klíčovým východiskem pro sociální zemědělství je pojetí Green Care, které využívá přírodní prostředí – rostliny, zvířata, zahrady či lesy – k podpoře duševního a fyzického zdraví. Tento přístup je aktivním procesem, kde nejde jen o pasivní pobyt v přírodě, ale o aktivní účast na smysluplných činnostech. Green Care nabízí zemědělcům nové příležitosti, jak diverzifikovat své aktivity a přispět k rozvoji venkovských oblastí. Služby spojené s Green Care, jako je terapeutické zahradnictví, intervence s pomocí zvířat či rehabilitace v přírodě, získávají stále větší zájem nejen od odborníků, ale i od širší veřejnosti, zejména v severní Evropě.

V rámci konceptu sociálního zemědělství má významnou roli také pečovatelské zemědělství (Care Farming), které kombinuje zemědělskou produkci se zdravotními a sociálními službami. Tato forma využívá komerční i nekomerční farmy k poskytování péče a terapie znevýhodněným osobám. Klienti se podílejí na běžných zemědělských činnostech, což přispívá k jejich duševnímu i fyzickému zdraví, zlepšuje jejich sebevědomí a sociální dovednosti. Na pečovatelských farmách dochází také k důležité sociální interakci a klienti mohou získat strukturovaný každodenní režim, který jim pomáhá řešit jejich osobní problémy.

Dalším důležitým aspektem sociálního zemědělství je jeho multifunkčnost. Tento přístup uznává, že zemědělství plní kromě produkce potravin také další významné role – formuje krajinu, přispívá k ochraně životního prostředí a podporuje sociální soudržnost ve venkovských oblastech. Multifunkční zemědělství, které bylo zavedené v 90. letech 20. století, představuje nový ekonomický model, jenž vytváří příležitosti pro

rozvoj venkova a podporu lokálních komunit. Díky propojení zemědělství se zdravotními a sociálními službami mohou farmy nejen rozšiřovat svou produkci, ale také aktivně přispívat k řešení sociálních problémů a zvyšování kvality života lidí.

Sociální zemědělství představuje inovativní přístup, který spojuje tradiční zemědělské činnosti s moderními terapeutickými a sociálními službami. Tento model je v souladu s politikou rozvoje venkova a přispívá k řešení problémů, které trápí venkovské oblasti, jako je nedostatek služeb, odliv obyvatel nebo omezené příležitosti pro znevýhodněné osoby. Sociální zemědělství umožňuje rozvoj komunitních sítí, zvyšuje sociální kapitál a přispívá k udržitelnému a inkluzivnímu rozvoji venkovských oblastí. Tímto způsobem se propojuje zemědělství s dalšími odvětvími, jako je školství, zdravotnictví nebo cestovní ruch, čímž se zvyšuje jeho společenský přínos.

V evropském kontextu je sociální zemědělství stále častěji vnímáno jako životaschopná alternativa k tradičním formám péče a terapie. Mnoho evropských zemí, zejména v severní a západní Evropě, již přijalo tento model a stále více farem nabízí terapeutické a sociální služby znevýhodněným jedincům. Pečovatelské farmy například pomáhají lidem s duševními poruchami, demencí nebo závislostmi. Zároveň poskytují pracovní příležitosti pro osoby se zdravotními problémy nebo sociálním znevýhodněním, čímž přispívají k jejich inkluzi a rozvoji pracovních návyků.

Základní přínosy sociálního zemědělství zahrnují zlepšení duševního a fyzického zdraví, zvýšení sebevědomí, rozvoj sociálních dovedností a schopnost zvládat každodenní výzvy. Práce na farmě dává lidem příležitost najít smysl v činnostech, které jsou přínosné nejen pro ně samotné, ale i pro jejich komunitu. Zemědělské aktivity spojené s péčí o zvířata či práci na polích přispívají k rozvoji pracovních návyků a zároveň mají pozitivní terapeutické účinky.

Celkově lze sociální zemědělství chápat jako multidisciplinární přístup, který spojuje zemědělskou produkci, zdravotní a sociální péči a podporu komunitního života. Tento model je příkladem toho, jak mohou inovativní způsoby využití zemědělství přispět k řešení sociálních a zdravotních problémů a zároveň přinést nový život venkovským oblastem. Sociální zemědělství tak nejen pomáhá jednotlivcům překonávat jejich osobní výzvy, ale také přispívá k celkovému rozvoji a udržitelnosti venkovských komunit.

Koncept sociálního zemědělství (SF) má dlouhou historii, která sahá až k místním svépomocným sítím na vesnicích, kdy bylo využíváno přírodní prostředí pro léčebné účely, především v zařízeních pečujících o osoby s mentálním postižením. SF je dnes

považováno za průnik zemědělství a sociálních či zdravotních věd, kdy farmy slouží k poskytování terapeutických a rehabilitačních služeb různě znevýhodněným lidem, a to prostřednictvím činností s přírodními zdroji – půdou, rostlinami, zvířaty. SF zahrnuje různé aktivity, jejichž cílem je zlepšit fyzické, psychické, sociální či vzdělávací schopnosti těchto osob.

Tento koncept je v souladu s evropským pojetím multifunkčního zemědělství, které nejen produkuje potraviny, ale plní i další role, jako je ochrana krajiny a poskytování služeb pro společnost. SF nabízí přínosy pro komunitu, přispívá ke zlepšení kvality života obyvatel venkova a vytváří nové pracovní příležitosti pro znevýhodněné osoby, což podporuje jejich sociální začlenění.

Na evropské úrovni bylo SF v roce 2012 definováno Evropským hospodářským a sociálním výborem jako inovativní koncept, který propojuje víceúčelové zemědělství a poskytování sociálních služeb. SF se objevuje v různých podobách napříč Evropou, včetně terapeutických farem, jež zajišťují péči pro osoby s mentálními a fyzickými problémy. Přestože existuje mnoho národních iniciativ, teoretický rámec pro analýzu SF stále chybí.

SF využívá venkovský prostor a rytmus přírody k tomu, aby lidem nabízelo rehabilitaci, zaměstnání a terapii. Přispívá také k diverzifikaci příjmů zemědělců a udržitelnému rozvoji venkovských oblastí. Základními cíli SF jsou zlepšení kvality života a sociální začlenění ohrožených skupin obyvatel, a to zejména prostřednictvím jejich pracovního uplatnění v zemědělství a vzdělávání. SF je dnes vnímáno jako model pro rozvoj venkovských komunit a podporu sociální soudržnosti.

1.5 Cíle práce

Hlavní cíle práce jsou rozděleny do tří hlavních oblastí, které se zaměřují na různé aspekty zaměstnávání znevýhodněných osob v zemědělství. Každá oblast se zabývá konkrétními faktory a procesy, které přispívají k jejich úspěšné integraci a zvýšení produktivity.

1. Analýza struktury zemědělských podniků a zaměstnávání znevýhodněných osob:

- Cílem této části je zjistit, jak různé aspekty struktury zemědělských podniků ovlivňují jejich schopnost zaměstnávat znevýhodněné osoby.

To zahrnuje zkoumání velikosti podniku, typu produkce (smíšená, rostlinná, živočišná), pracovních podmínek, typů pracovních úvazků (plné nebo částečné) a délky zaměstnání.

- Zkoumá se, jak podniky čelí výzvám spojeným s ekonomickými a sociálními motivacemi. Například zda podniky zaměstnávají znevýhodněné osoby převážně z ekonomických důvodů (např. dotace) nebo ze sociálních motivací, jako je podpora komunity.
- Součástí analýzy je také hodnocení, jaký vliv má externí finanční podpora (např. dotace, fundraising) na zaměstnávání těchto osob. Výzkum se zaměřuje na to, zda finanční pomoc podniky motivuje k vyšší míře zaměstnávání znevýhodněných osob a jak tyto externí zdroje ovlivňují jejich produktivitu a udržitelnost zaměstnání.

2. Specifické potřeby znevýhodněných osob:

- Druhá část výzkumu se zaměřuje na specifické potřeby zaměstnanců se zdravotním znevýhodněním. Cílem je identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují jejich pracovní výkon, a zjistit, jak lze pracovní prostředí přizpůsobit tak, aby zvýšilo efektivitu těchto zaměstnanců.
- K dosažení tohoto cíle byla provedena kvalitativní analýza na základě přímého pozorování a rozhovorů s vedoucími pracovníky na vybraných farmách. Výzkum se zaměřuje na identifikaci potřebných úprav pracovního prostředí, jako je ergonomie, speciální vybavení, flexibilita pracovní doby a školení, aby byly znevýhodněným zaměstnancům poskytnuty potřebné podmínky pro úspěšné začlenění do pracovního procesu.
- Tato část zkoumá také logistické a nákladové požadavky, které tyto úpravy přinášejí, a hodnotí, jak vedoucí pracovníci vnímají přínosy takových opatření pro dlouhodobou efektivitu a spokojenost zaměstnanců.

3. Produktivita práce znevýhodněných zaměstnanců:

- Třetí část výzkumu je zaměřena na kvantitativní analýzu produktivity znevýhodněných zaměstnanců. Zde je cílem porovnat jejich pracovní výkony s výkony zaměstnanců bez znevýhodnění. Pracovní výkonnost je měřena na základě norem, které odpovídají běžným pracovním výkonům v daném odvětví.
-

-
- Analýza se zaměřuje na to, zda zdravotní omezení mají vliv na schopnost znevýhodněných zaměstnanců plnit pracovní úkoly ve stejném rozsahu a kvalitě jako jejich kolegové. Dále se hodnotí, jaké faktory ovlivňují jejich produktivitu, včetně podpory ze strany vedení, pracovního prostředí a specifických potřeb znevýhodněných zaměstnanců.
 - Výsledky této části výzkumu umožní lépe pochopit, jak může být zvýšena produktivita znevýhodněných zaměstnanců prostřednictvím vhodných adaptačních opatření a úprav pracovních podmínek.

4. Metody sběru dat:

Data byla získána kombinací několika metod, aby se zajistila komplexnost a spolehlivost výzkumu:

1. **Dotazníkové šetření:** Bylo využito pro analýzu struktury zemědělských podniků. Respondenti vyplňovali dotazníky obsahující uzavřené i otevřené otázky, které poskytly kvantitativní i kvalitativní údaje o zaměstnávání znevýhodněných osob.
2. **Přímé pozorování:** Výzkumníci sledovali pracovní proces na farmách, aby zjistili, jak zaměstnanci se zdravotním znevýhodněním vykonávají své pracovní úkoly a jaké překážky jim brání v efektivní práci.
3. **Rozhovory s vedoucími pracovníky:** Polostrukturované rozhovory poskytly vhled do zkušeností vedoucích pracovníků a umožnily hlubší analýzu specifických potřeb znevýhodněných zaměstnanců.
4. **Kvantitativní analýza produktivity:** Srovnání pracovních výkonů zaměstnanců se znevýhodněním a jejich kolegů bez zdravotních omezení na základě referenčních norem.

1.6 Výsledky a diskuse k analýze struktury zemědělských podniků v kontextu sociálního zemědělství

Diskuse ukazuje, že velikost zemědělských podniků hraje klíčovou roli při zaměstnávání znevýhodněných osob. Větší farmy (nad 250 hektarů) mají větší kapacitu zaměstnávat znevýhodněné pracovníky, protože disponují více zdroji a lepšími podmínkami pro jejich integraci. Středně velké podniky také zaměstnávají znevýhodněné osoby,

ale v menší míře, zatímco malé farmy mají výrazně omezené možnosti kvůli nedostatku zdrojů. Tento závěr potvrzuje, že velikost farmy přímo ovlivňuje schopnost podniku podporovat zaměstnávání znevýhodněných skupin.

Co se týče typu produkce, podniky se smíšenou výrobou zaměstnávají výrazně více znevýhodněných osob než farmy zaměřené na jediný typ produkce. Smíšené farmy díky své rozmanitosti nabízejí širší spektrum pracovních příležitostí, což usnadňuje zaměstnávání osob s různými schopnostmi. Naproti tomu farmy zaměřené na živočišnou výrobu zaměstnávají méně znevýhodněných osob kvůli fyzickým požadavkům a rizikům spojeným s prací se zvířaty. Rostlinná výroba nabízí flexibilnější pracovní podmínky, a proto je zde mírně vyšší zapojení znevýhodněných pracovníků.

Pokud jde o pracovní úvazky a délku zaměstnání, většina znevýhodněných osob pracuje na plný úvazek, ačkoli se očekávalo, že budou častěji zaměstnání na zkrácený úvazek. Dlouhodobé zaměstnávání těchto osob ukazuje, že podniky s delší dobou zaměstnání vykazují větší sociální odpovědnost než ty, které tyto pracovníky zaměstnávají jen krátkodobě.

Finanční podpora hraje roli při zaměstnávání znevýhodněných osob, ale není rozhodujícím faktorem. I když finanční dotace mohou podniky motivovat, rozhodnutí zaměstnávat znevýhodněné osoby závisí i na dalších faktorech, jako jsou provozní kapacity a dovednosti pracovníků. Specifická školení, která zlepšují integraci znevýhodněných zaměstnanců, nejsou vždy poskytována, ale to neznamená, že podniky zanedbávají jejich potřeby – často již pracovníci nevyžadují dodatečná školení.

Spolupráce s externími organizacemi a získávání finanční podpory (fundraising) je klíčovým faktorem pro podniky, které zaměstnávají větší počet znevýhodněných osob. Farmy, které jsou zapojeny do fundraisingu, mají tendenci zaměstnávat více těchto pracovníků, přestože celkový počet farem využívajících fundraising je relativně nízký. Na druhou stranu, podniky, které nejsou zapojeny do fundraisingu, zaměstnávají znevýhodněné osoby převážně bez externí podpory, což naznačuje, že ne všechny farmy potřebují finanční pomoc k integraci těchto pracovníků.

Celkově diskuse zdůrazňuje, že zaměstnávání znevýhodněných osob v zemědělství je komplexní proces, který závisí na kombinaci faktorů, jako jsou velikost farmy, typ

produkce, dostupnost finanční podpory a potřeba specifických školení. Politiky zaměřené na podporu těchto aktivit by měly zohledňovat rozdíly mezi jednotlivými typy podniků a jejich potřebami.

1.7 Výsledky a diskuse k rozboru specifických potřeb

Diskuse ukazuje, že potřeba úprav pracovního prostředí a specifických podmínek pro osoby se zdravotním znevýhodněním je na obou sledovaných farmách významným faktorem, přičemž každá z farem k této problematice přistupuje odlišně. Zákonný rámec, který tyto aspekty upravuje, zahrnuje povinnost zaměstnavatelů zajišťovat úpravy pracovních podmínek a podporu zaměstnanců se zdravotním znevýhodněním. Obě farmy tyto povinnosti nejen dodržují, ale aktivně vytvářejí prostředí, které jde nad rámec legislativních požadavků.

Farma A se soustředí na individualizované přizpůsobení pracovního prostředí specifickým potřebám zaměstnanců. Její přístup zahrnuje ergonomické úpravy, které podporují jak fyzickou, tak psychickou pohodu zaměstnanců. Výsledky studií potvrzují, že investice do ergonomie mohou významně přispět k dlouhodobé spokojenosti a výkonnosti zaměstnanců. Tímto přístupem Farma A zajišťuje prevenci zdravotních problémů a vytváří podmínky pro dlouhodobou pracovní schopnost. Na druhou stranu, Farma B přistupuje k úpravám pracovního prostředí pragmaticky a nákladově efektivněji, zaměřuje se na splnění pouze základních potřeb svých zaměstnanců.

Pokud jde o potřebu speciálního vybavení, Farma A investuje do pokročilejších ergonomických pomůcek a zařízení, zatímco Farma B volí základní a levnější řešení. Tento rozdíl v přístupu k investicím do vybavení se odráží na celkové spokojenosti zaměstnanců – zatímco Farma A poskytuje komplexní podporu, která přispívá k vyšší pracovní loajalitě a výkonu, Farma B se zaměřuje pouze na okamžité potřeby, což může vést k nižší dlouhodobé efektivitě.

Flexibilní pracovní doba je další klíčový prvek, který přispívá k pohodě zaměstnanců se zdravotním znevýhodněním. Farma A opět vykazuje vyšší míru individualizace a flexibility, což zajišťuje lepší psychickou pohodu zaměstnanců, zatímco Farma B apli-

kuje tento přístup pouze ve zjednodušené formě, čímž neřeší všechny specifické potřeby zaměstnanců. Zatímco Farma A pravděpodobně těží z dlouhodobé stability a spokojenosti zaměstnanců, přístup Farmy B může vést k vyšší fluktuaci a opotřebení pracovníků.

V oblasti poskytování školení je rozdíl mezi farmami opět zřetelný. Farma A investuje do specializovaných školení zaměřených na specifické potřeby zaměstnanců, což vede k lepšímu pracovnímu výkonu a prevenci zdravotních problémů. Farma B se zaměřuje na základní školení, která jsou dostatečná pro pokrytí bezpečnostních požadavků, ale neposkytují stejnou úroveň podpory pro dlouhodobou udržitelnost pracovní schopnosti zaměstnanců.

Celkově je zřejmé, že Farma A klade důraz na dlouhodobou udržitelnost a spokojenost zaměstnanců prostřednictvím investic do pracovního prostředí, vybavení, flexibility a školení, zatímco Farma B volí pragmatičtější přístup zaměřený na okamžitou efektivitu a nižší náklady. Tyto rozdíly mohou mít významný vliv na celkovou produktivitu a stabilitu zaměstnanců v dlouhodobém horizontu.

1.8 Diskuse ke studii produktivity práce

Tato část se zaměřuje na hodnocení pracovní produktivity zdravotně znevýhodněných osob na farmách A a B při klíčových úkolech, jako jsou sklizeň, údržba záhonů, balení produktů a třídění ovoce. Výsledky ukázaly, že někteří zaměstnanci na obou farmách dosahují nadprůměrné produktivity, zejména ve sklizni a třídění ovoce. Zaměstnanci 3 a 4 na farmě A a zaměstnanci 1 a 3 na farmě B překročili normy ve sklizni, přičemž jejich dovednosti a pracovní techniky vedly k efektivnějšímu plnění úkolů.

V údržbě záhonů vykazala většina zaměstnanců konzistentní výkon, avšak zaměstnanec 5 na farmě A potřeboval další podporu. Podobně bylo v balení produktů pozorováno, že zaměstnanci 1, 5 (farma A) a 4 (farma B) dosáhli nadprůměrných výsledků díky opakujícím se úkolům, které rozvíjejí jejich dovednosti. Při třídění ovoce dosáhli výrazně vyšší výkonnosti zaměstnanci 4 a 5 na obou farmách, což ukazuje na význam správného přiřazení úkolů podle schopností zaměstnanců.

Celkově výsledky zdůrazňují přínosy zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob v zemědělství, zejména pokud jsou jejich úkoly přizpůsobeny jejich schopnostem.

1.9 Závěr

Analýza struktury zemědělských podniků v kontextu sociálního zemědělství

Korelační analýza ukázala, že větší zemědělské podniky, zejména ty s rozlohou nad 250 hektarů, mají větší kapacitu zaměstnávat znevýhodněné osoby. Menší podniky, s rozlohou mezi 10 a 100 hektary, čelí omezeným zdrojům, které omezují jejich možnosti zaměstnávání těchto osob. Největší kapacitu v tomto ohledu mají smíšené zemědělské podniky, které jsou schopné zaměstnávat více pracovníků se zdravotním znevýhodněním díky větší flexibilitě.

Konvenční zemědělství se ukazuje jako hlavní zaměstnavatel znevýhodněných osob, zatímco ekologické a biodynamické zemědělství mají v tomto směru menší kapacitu. Farmy, které se neúčastní fundraisingu, mají lepší schopnost zaměstnávat tyto osoby, ale ty, které fundraising využívají, mohou integrovat větší skupiny znevýhodněných pracovníků.

Hlavními důvody pro zaměstnávání znevýhodněných osob jsou sociální motivy a nedostatek pracovních sil, přičemž ekonomické faktory a inovace také hrají důležitou roli. Doporučuje se podporovat menší farmy, smíšenou produkci a fundraising, čímž lze zvýšit zaměstnanost znevýhodněných osob v zemědělství.

Rozbor specifických potřeb

Z výzkumu vyplývá, že větší farmy mají více zdrojů pro zaměstnávání znevýhodněných pracovníků než menší farmy. Smíšené farmy, díky širší škále produkce, zaměstnávají více těchto pracovníků, což potvrzuje význam diverzifikace produkce pro inkluzivnější zaměstnávání.

Překvapivým zjištěním je, že většina znevýhodněných zaměstnanců pracuje na plný úvazek, což vyvrací původní domněnku, že budou častěji zaměstnáváni na částečný úvazek. Další důležitou roli v zaměstnávání hraje fundraising, který zvyšuje kapacitu pro zaměstnávání větších skupin znevýhodněných pracovníků, zejména na menších farmách.

Farma A se více zaměřuje na přizpůsobení pracovního prostředí individuálním potřebám zaměstnanců, což vede k vyšší spokojenosti a dlouhodobé udržitelnosti pracovního výkonu. Naopak farma B volí méně nákladný přístup, který sice pokrývá základní potřeby, ale nemusí zajišťovat dlouhodobou pohodu zaměstnanců.

Význam flexibilní pracovní doby

Farma A používá flexibilní pracovní dobu jako strategický nástroj pro zajištění dlouhodobé pohody a pracovního výkonu svých zaměstnanců, zatímco farma B ji používá především k pokrytí základních pracovních potřeb. Tento rozdíl v přístupu má vliv na dlouhodobou spokojenost a loajalitu zaměstnanců.

Závěry týkající se školení a pracovního prostředí

Výsledky ukazují, že vyšší investice do specializovaných školení a pracovního prostředí na farmě A pravděpodobně vedou k lepším pracovním výsledkům a vyšší loajalitě zaměstnanců. Naproti tomu farma B se soustředí na základní školení a úpravy, což může být nákladově efektivní, ale neposkytuje stejnou míru podpory pro dlouhodobou udržitelnost práce.

Studie produktivity práce

Z analýzy na farmách A a B vyplývá, že zdravotně znevýhodnění zaměstnanci jsou schopni dosahovat vysoké produktivity v úkolech, jako je sklizeň, údržba záhonů, balení produktů a třídění ovoce. Výkonnost některých zaměstnanců překračuje očekávané normy, což potvrzuje jejich efektivitu a schopnost přispět nad rámec stanovených cílů.

Ve sklizni i v třídění ovoce dosáhli někteří zaměstnanci na farmách A a B nadprůměrných výsledků. Údržba záhonů ukázala, že zdravotně znevýhodnění pracovníci dokáží spolehlivě plnit i časově citlivé úkoly. Balení produktů se ukázalo jako úkol, ve kterém zaměstnanci excelují díky opakované povaze činnosti, která jim umožňuje rozvíjet své dovednosti.

Význam inkluzivního zaměstnávání

Zjištění ukazují, že správné přizpůsobení pracovních úkolů schopnostem zaměstnanců vede k vyšší produktivitě a úspěchu organizace. Inkluzivní přístup k zaměstnávání nejen zvyšuje produktivitu, ale také podporuje sociální odpovědnost a rovnost příležitostí.

SEMC a produktivita práce

Rámec SEMC, který zahrnuje klíčové zdroje, strukturu nákladů, sociální hodnotu a cíle, je zásadní pro úspěšné řízení podniků zaměstnávajících zdravotně znevýhodněné

osoby. Investice do lidského kapitálu, zejména do školení a adaptivních technologií, umožňují zaměstnancům překonávat bariéry a dosahovat vyšší efektivity.

Závěrem lze říci, že integrace SEMC do řízení produktivity umožňuje podnikům optimalizovat zdroje a náklady, což přispívá k dlouhodobé udržitelnosti a sociálnímu přínosu podniků.
